

Εξώγαμα Τέκνα

της κ. Α. Μηνιάτη

Ο λόγος που διάλεξα να σας μιλήσω γι' αυτό το θέμα είναι διπλός: Ο πρώτος λόγος είναι ότι θέλω να αποτίσω φόρο τιμής σ' αυτές τις λίγες πρωτοπόρες γυναίκες, που ίδρυσαν το Σ.Δ.Γ. σε εποχή -1920- δηλαδή πριν από 70 χρόνια, που θέματα σαν αυτό, σαν την νομιμοποίηση του εξώγαμου παιδιού -του παιδιού που γεννήθηκε από μια σχέση που δεν την είχε ευλογήσει ο παπάς- από μια σχέση ελεύθερη, χωρίς γάμο, ήταν όχι μόνο αδιανόητη αλλά και ανήθικη.

Κανείς όμως δεν ερώτησε ποτέ τότε, αυτό το παιδί που γεννήθηκε χωρίς να υπάρχει γάμος, τι φταίει;

Και όμως όχι μόνο έφταιγε για την αντίληψη της Κοινωνίας τότε αλλά και έφερε το στίγμα του **νόθου** για όλη του τη ζωή.

Ο δεύτερος λόγος είναι ότι επειδή ασχολήθηκα επί πολλά χρόνια, κάνοντας αναγνώσεις δικαστικές ή εκουσίες εξωγάμων παιδιών χάριν της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων, έχω ιδιαίτερα ασχοληθεί -και κατά συνέπεια- το θέμα μου είναι συμπαθές.

Η αναζήτηση της πατρότητας στην Ελλάδα έγινε για πρώτη φορά το έτος 1926 με το Ν.Δ. 14/17 Ιουλίου 1926. Πολύ πριν από το 1926, από το 1920 είχε δημιουργηθεί μια κίνηση για τη λήψη νομοθετικών μέτρων για τη βελτίωση της θέσης των εξωγάμων παιδιών.

Το έτος 1920, έπειτα από πολλές προσπάθειες του Σ.Δ.Γ., μαζί με το Εθνικό Συμβούλιο, έγινε μια νομοθετική Επιτροπή, η οποία ανέλαβε τη σύνταξη του Νομοθετήματος. Η Επιτροπή αυτή με εισήγηση του Καθηγητού Γεωργίου Μαριδάκη κατήχησε το Νομοσχέδιο, που απετέλεσε το Ν.Δ. περί εξωγάμων τέκνων που αναφέρομε.

Οι διατάξεις του Νομοσχεδίου έχουν ληφθεί από τα τότε ισχύοντα ανάλογα Νομο-

θετήματα του Γερμανικού και Ελβετικού Δικαίου.

Ο παλαιότερος Αστικός Κώδικας στο 12ο Κεφάλαιο και εις τα άρθρα 1530-1567 περιελάμβανε διατάξεις σχετικές με την αναγνώριση των εξωγάμων τέκνων.

Η αναγνώριση ήταν εκουσία ή δικαστική. Η πρώτη αναγνώριση γινόταν από τον φυσικό πατέρα, ο οποίος θεληματικά με συμβολαιογραφική πράξη ή με διαθήκη αναγνώριζε το παιδί του. Η αναγνώριση αυτή έδινε στο παιδί δικαιώματα και υποχρεώσεις γνήσιου τέκνου.

Παίρνει το επώνυμο του πατέρα, έχει κληρονομικά δικαιώματα όπως το γνήσιο τέκνο. Εδώ αρχικά υπήρχε μια διάκριση: είχε το κληρονομικό δικαίωμα έναντι του πατέρα κατά το ήμισυ, εάν ο πατέρας είχε νόμιμα τέκνα.

Η άλλη αναγνώριση ήταν η **δικαστική**. Αυτή ήταν και η συνηθέστερη. Οι άνδρες πολύ δύσκολα, ιδίως τα πρώτα χρόνια της ισχύος αυτού του Νόμου, αναγνώριζαν τα φυσικά -δηλαδή τα μη νόμιμα τέκνα τους. Έπρεπε η μητέρα να κινήσει δικαστικό αγώνα για να επιτύχει την αναγνώριση.

Εδώ πρέπει να αναφέρω, λόγω της εμπειρίας που έχω από την μακρά και πολυάριθμη αναγνώριση παιδιών της Εταιρείας Προστασίας Ανηλίκων, ότι πράγματι ήταν ένας πραγματικός αγώνας, τον οποίον βοηθούσε και η Νομοθεσία.

Η Δικαστική αυτή αναγνώριση είχε δύο σκέλη: την πλήρη και την ατελή.

Εις την πλήρη δικαστική αναγνώριση το παιδί είχε τα δικαιώματα του εκουσίως αναγνωρισθέντος τέκνου.

Εις την ατελή είχε μόνο διατροφή. Δεν αποκτούσε το όνομα του πατέρα, δεν είχε κληρονομικά δικαιώματα.

Η επίτευξη πλήρους δικαστικής αναγνώρισης ήταν, όπως είπαμε, πολύ δύσκολη. Ως επί το πλείστον ο φυσικός πατέρας ήταν εύπορος και η μητέρα άπορη.

Οι δικαστικές αποδείξεις ήταν πολύ ευκολότερες για τον πατέρα και πάρα πολύ δύσκολες για την φτωχή, άπορη, συχνά αγράμματη μητέρα.

Αναγνώριση σχεδόν άχρηστη.

Η μεγαλύτερη δυσκολία σ' αυτήν την αναγνώριση -την ατελή- είναι ότι δεν έπαιρνε το όνομα του πατέρα. Δεν είχε δηλαδή την κοινωνική αποκατάσταση. Σε όλη του τη ζωή ήταν «Ο Νόθος». Στα πιστοποιητικά του Δημοτολογίου αναφερόταν **-αγνώστου πατρός-** αυτό ήταν ένα στίγμα που ακολουθούσε τον άνθρωπο σε όλη του τη ζωή.

Ο Νέος Αστικός Κώδικς του 1983 δεν έχει χωριστό κεφάλαιο για εξώγαμα τέκνα αλλά στο 11ο Κεφάλαιο: «Σχέσεις Γονέων και Τέκνων» άρθρα 1505-1541 περιέχει διατάξεις περί εξωγάμων τέκνων.

Οι διατάξεις αυτές είναι πολύ καλλίτερες για τα εξώγαμα παιδιά: δίδουν όνομα και γονική μέριμνα. Η διάκριση μεταξύ «πλήρους και ατελούς αναγνωρίσεως» καταργήθηκε και η οποία πράγματι ήταν σχεδόν περιττή, καμιά προστασία δεν έδινε στο παιδί.

Σημείωση:

Μία από τα πρώτα μέλη του Σ.Δ.Γ. ήταν η Άννα Παπαδημητρίου. Αυτή κινητοποίησε το θέμα του εξωγάμου παιδιού. Έγραψε το έτος 1922 ένα μικρό φυλλάδιο σχετικά με το θέμα.

Σας προσθέτω ότι αυτό το βιβλιαράκι της Παπαδημητρίου ανέφερε ο αείμνηστος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Γεώργιος Ράμος, που πέθανε το 1986, στην βιβλιογραφία της Διδακτορικής του διατριβής Οικογενειακού Δικαίου.